

# Spoznaja dobra i zla

*“I JAHVE, Bog, zasadi vrt na istoku, u Edenu, i u nj smjesti čovjeka koga je napravio. Tada JAHVE, Bog, učini te iz zemlje nikoše svakovrsna stabla – pogledu zamamljiva a dobra za hranu – i stablo života, nasred vrta, i stablo spoznaje dobra i zla.”*

*—1.Mojsijeva 2: 8, 9*

**JEDNA** od najvažnijih značajki Božjeg plana je spoznaja dobra i zla. Njezina važnost obuhvaća sve razine inteligentnog postojanja. Odgovarajuće razumijevanje ove teme nadilazi površinsko uvažavanje dobrog djela nasuprot zlog, ili dobre riječi nasuprot zle. Potpuno razumijevanje dobra i zla dopire do srži naših, i svih inteligentnih stvorenja, najskrovitijih misli, motiva i volje. Ovdje navodimo pet progresivnih koraka potrebnih za pravilno i potpuno razumijevanje dobra i zla.

1) Spoznati vanjsku manifestaciju - radnju ili riječ - u pogledu njezine dobrote ili nedostatka iste.

2) Spoznati misli i motive koji potiču dobra i zla djela.

3) Mjeriti kako radnje (korak 1.), tako i misli i motive (korak 2.) koji ih potiču u usporedbi sa mjerilom Svetog pisma—božanskim mjerilom.—Hebrejima 4: 12

4) Na temelju usporedbe radnji, misli i motiva s Božjim mjerilom, biti u stanju brzo i dosljedno razlikovati i raspoznati između onoga što je uistinu dobro i onoga što

je inače zlo. Drugim riječima, razvijte uvježbanu svijest, ili savjest, o dobru i zlu.—Hebrejima 10: 22; 9: 14

5) Primijenite takvo razlučivanje, razumijevanje i svijest, kroz iskustvo, na razvoj karaktera koji s vremenom sve više teži dobru, kako u pogledu motiva, misli i volje, tako i u pogledu postupaka, djela i riječi.—Jakov 1: 22-25

Ovi koraci su ono što će cijelo čovječanstvo morati naučiti u Kristovom dolazećem kraljevstvu ako žele postići savršenstvo, a time i vječni život na Zemlji. Međutim, za one koji trenutno žele slijediti korake našega Gospodina, ključno je da činimo te stvari danas kako bismo naš poziv i izbor učinili sigurnima. (2.Petrova 1: 10) Dva trenutna stanja čine ovaj napor izazovnim. Prvo, budući da smo grešni po prirodi, nije prirodno, niti je tijelu ugodno slijediti pet navedenih koraka. Tijelo se buni protiv ideje o ispitivanju postupaka i motiva, te njihovom uspoređivanju s božanskim mjerilom. Naše palo tijelo ne voli se mijenjati, budući da je doista “stari čovjek”, postavljen na svoje načine i zadovoljan statusom quo. (Efežanima 4: 22) Drugi razlog zašto je ovaj proces posebno težak sada je taj što je, većim dijelom, u suprotnosti s trendovima svijeta oko nas. Današnjem čovječanstvu jako nedostaje ispravno razumijevanje načela dobra i zla, i ono je sigurno dio onoga što vodi svijet sve dalje i dublje u “vrijeme nevolje”, koje bi, ako se ne skрати, Sveto pismo nam kaže, rezultiralo uništenjem samog čovjeka.—Daniel 12: 1; Matej 24: 21, 22

## **DRVO SPOZNAJE DOBRA I ZLA**

Da bismo razumjeli kako primijeniti korake istinskog poznavanja dobra i zla, potrebno je pregledati kako su ta načela nastala u Božjem planu koji se odnosi na čovjeka. Mnogo toga nam je izloženo u uvodnim

poglavljima Biblije, 1.Mojsijeva 2 i 3. U 2. poglavlju, u pripovijesti o stvaranju, imamo prvi prikriveni nagovještaj ovih načela. Zapis kaže da su se usred rajskog vrta koji je Bog pripremio za čovjekovo prebivalište nalazila dva stabla koja su nosila najneobičnija imena. Stih 9 kaže: “Tada JAHVE, Bog, učini te iz zemlje nikoše svakovrsna stabla – pogledu zamamljiva a dobra za hranu – i stablo života, nasred vrta, i stablo spoznaje dobra i zla.” Naš fokus ovdje nije na “drvetu života”, pa ćemo preskočiti raspravu o njemu za kasnije, ali što je s ovim drugim stablom, “stablom spoznaje dobra i zla”? Kakva je to doslovno stablo bilo zapravo nije važno, i nije nam rečeno. Znamo da je urodilo plodom, što ćemo vidjeti da je od velike važnosti. Pravi značaj stabla spoznaje dobra i zla bio je u onome što ono simbolizira. Samo iz ovog stiha nije moguće saznati puni opseg simbola, jer sve na što on zapravo ukazuje to da je ovo stablo na neki način figurativno ukazivalo na dva principa — dobro i zlo — i da bi bilo važno da čovjek ima znanje o njima.

U istom poglavlju 1.Mojsijeve nalazimo drugi spomen ovog stabla, o kojem je Bog čovjeku naredio da s njega ne jede. U tim stihovima stoji: “JAHVE, Bog, zapovjedi čovjeku: ‘Sa svakoga stabla u vrtu slobodno jedi, ali sa stabla spoznaje dobra i zla da nisi jeo! U onaj dan u koji s njega okusiš, zacijelo ćeš umrijeti’“ (vss. 16, 17). Ovdje je ponovno očito da je značenje onoga što je Bog naredio Adamu bilo figurativno upućivanje na stablo spoznaje dobra i zla, iako se očito radilo o pravom stablu. Sama zapovijed bila je jasna i uopće nije bila figurativna. Ne jedi plod s ovog stabla, inače ćeš umrijeti. Ovaj drugi spomen jasno dodaje ovom simboličnom stablu misao da i dobro i zlo imaju rezultate i posljedice.

Moramo imati na umu da u ovom trenutku nemamo zapisa da je Adam u potpunosti poznavao prin-

cipe dobra i zla ili njihove posljedice. Vidio je i iskusio dobro, ali ne i zlo, te je stoga u nekim aspektima bio neprikladan da u potpunosti shvati važnost onoga što mu je Bog rekao. Ipak, vjerujemo da je razumio život nasuprot smrti, jer je sigurno vidio oboje među nižim životinjskim stvorenjima. Bez sumnje je vidio proces razmnožavanja nižih stvorenja i ljepotu novorođenog životinjskog života. Također je sigurno znao, možda mu je čak i Bog rekao, da niže životinje nisu stvorene da žive vječno kao čovjek, i vjerojatno je vidio smrt, na prirodan i miran način, raznih životinjskih stvorenja. Stoga je iz promatranja znao što je smrt - zaborav, nepostojanje, povratak u prah zemaljski. Znajući to, imao je dovoljno znanja da shvati da će nepoštivanje Božje zapovijedi da ne jede s drveta rezultirati time da će iskusiti istu sudbinu - smrt i posljedični zaborav - koju je vidio kod nižih životinja. Adam je znao za Božju dobrotu. Znao je što su život i smrt, a budući da je stvoren na sliku Božju, morao je znati da je važno slijediti zapovijedi onoga koji ga je stvorio.

## **SOTONINE LAŽI**

U 1. Mojsijevoj, u 3. poglavlju, imamo zapis o Sotoninoj kušnji Majke Eve, putem zmije. Kako je Sotona koristio zmiju i koji je oblik poprimila, nije detaljno opisano u biblijskom izvješću, samo to da je bila suptilnija od bilo kojeg drugog stvorenja u vrtu. (vs. 1) Nakon što je Eva jasno izjavila, zabilježeno u stihovima 2 i 3, kaznu koja je izrečena ako jedu sa zabranjenog stabla - smrt - Sotona je izrekao prvu od nekoliko laži. U stihu 4 čitamo: "Nato će zmija ženi: 'Ne. Nećete umrijeti.'" Sotona nije porekao zapovijed koju je Bog dao i koju mu je Eva jasno ponovila. Međutim, on je otvoreno porekao kaznu koja je navedena kao posljedica nepoštivanja Božje zapovijedi. To je velika laž koja ne samo da je bila dio njegove

obmane Majke Eve, već je to laž koja prožima razna religijska uvjerenja tisućama godina, sve do danas. Gospodinov posvećeni narod, začet Duhom Istine, dio je male manjine na zemlji koja danas jasno razumije pravu prirodu i stvarnost smrti.

Za Sotonu, otvorena i smjela izjava koju je upravo dao možda je djelomično bila namijenjena da privuče Evinu pozornost i da je namami suptilnijom prirodom onoga što je sljedeće rekao, kako je zabilježeno u stihu 5: “Nego, zna Bog: onog dana kad budete s njega jeli, otvorit će vam se oči, i vi ćete biti kao bogovi koji razlučuju dobro i zlo.” Sotona je ovdje sugerirao da će im jedenje zabranjenog voća donijeti mnogo mudrosti i znanja, toliko da će Adam i Eva postati bogovi [hebrejski: Elohim, ili moćni], baš poput svog Stvoritelja i, kao takvi, sigurno će intuitivno znati, baš kao što Bog zna, sva načela dobra i zla. Prema Sotoni, sam plod stabla dat će im to znanje i nikada se neće morati bojati pasti u grijeh jer bi takvo intuitivno znanje sigurno rezultiralo izbjegavanjem grijeha i stoga njegovih posljedica. Čak je u ovom stihu smjelo rekao: “Zna Bog“ da bi sve to nastalo ako bi samo jeli tog ploda. Sve su to bile laži našeg velikog Protivnika, Sotone.

Sotona je kroz stoljeća koristio te dodatne laži, uzrokujući da pali i prevareni čovjek vjeruje da sam, bez ikakve Božje pomoći, zna što je dobro, a što zlo. Posljedice toga bile su porazne. Takvo razmišljanje je kroz stoljeća dovelo do trajnog snižavanja mjerila pravednosti, do te mjere da sada, u ovom sadašnjem “vremenu nevolje“, veliki dio čovječanstva ne može jasno razlikovati dobro od zla. (Daniel 12: 1) To se dogodilo zato što je čovjek uglavnom izbacio Boga iz jednačine, uklonio njegove božanska mjerila i zamijenio ih svojim vlastitim pogrešnim, koji u svom izvoru imaju laži i obmane

## **PADANJE U KUŠNJU**

Vraćajući se na izvješće u 1.Mojsijevoj 3, sada vidimo puni opseg Sotonine kušnje, ne samo njegovu jednu očitu laž, već i druge suptilne. Nastavljajući izvješće u 1.Mojsijevoj 3, stih 6 kaže: “Vidje žena da je stablo dobro za jelo, za oči zamamljivo, a za mudrost poželjno: ubere ploda njegova i pojede. Dade i svom mužu, koji bijaše s njom, pa je i on jeo.” Prvo što ovdje primjećujemo jest da je gotovo sva Evina pažnja bila usmjerena na činjenicu da su drvo i plod izgledali lijepo tjelesnom oku. Možda je pomislila na Sotoninu izjavu da sigurno neće umrijeti i zaključila da tako lijepo stablo i tako lijep plod ne mogu uzrokovati smrt ako se pojedu. Sotonina izjava činila se uvjerljivom. Osim toga, činilo se da stablo ima posebno privlačnu, gotovo tajanstvenu auru oko sebe, što ga je izdvajalo od svih ostalih stabala i stoga bilo poželjno. Od svih stabala u vrtu, činilo se da je to ono koje bi možda moglo donijeti mudrost i razumijevanje dobra i zla, baš kako je i bilo nazvano. Što je Eva više razmišljala o svim njegovim izjavama, to je očitije osjećala da zmija mora biti u pravu. Sve što je rekao imalo joj je smisla, pa su ona i njezin muž s njom ubrali plod i jeli.

## **POSLUŠNOST JE ISTINSKA KUŠNJA**

Početak 1.Mojsijeve 3: 7 kaže: “Tada se obadvojama otvore oči.” Je li Sotona uopće bio u pravu? Doista je rekao da će im se oči otvoriti kako bi stekli mudrost potrebnu da budu bogovi i intuitivno poznaju dobro i zlo. Iako ovaj stih kaže da su im se oboma oči otvorile, ono za što su im se otvorile nije bila mudrost, već njihova golotinja, ne samo doslovno, već figurativno njihova golotinja pred Bogom jer su bili neposlušni njegovoj zapo-

vijedi. Bili su krivi i to su odmah znali. Zato su im se oči otvorile. Savjest im je bila spaljena. Znali su da su učinili zlo, a ne dobro u očima svog Stvoritelja. Njihove su se oči tek počele otvarati, na mnogo drugačiji način nego što je Sotona obećao u svojim lažima, za spoznaju dobra i zla.

Ponovno gledajući na iskustvo Adama i Eve, unatoč svim lukavstvima Sotone izraženim kroz zmiju i unatoč svim lažima koje je izrekao, ostaje činjenica da je jednostavna poslušnost Božjim uputama bila istinska kušnja za naše praroditelje. Bog je dao zapovijed i nije bilo potrebe pokušavati je racionalizirati ili razvodnjavati. Nije bilo važno kako drvo izgleda, niti njegov plod. Nije bilo važno kako se zove. Nije bilo važno kakva je kazna, pa čak ni jesu li Adam ili Eva vjerovali da će se kazna izvršiti. Ono što je trebalo biti važno jest da je Bog, Stvoritelj, dao zapovijed svom stvorenju, onu koja je bila jednostavna, lako razumljiva i lako se održavala. Jednostavna poslušnost bila je sve što je bilo potrebno, ali bila je apsolutno ono što je Bog zahtijevao. Ovo načelo poslušnosti i, mogli bismo dodati, poslušnosti srcu, bilo je i uvijek će biti konačna kušnja za sva Božja inteligentna stvorenja koja se mora proći kako bi se postigao život na bilo kojoj razini. Poslušnost leži u samoj srži istinskog razumijevanja dobra i zla. Eva, kao i Adam, u svoj svojoj racionalizaciji i razmišljanju o ljepoti stabla, njegovom poželjnom plodu, njegovoj privlačnosti i svom skepticizmu prema kazni, promašili su pravi ispit i stoga ga nisu položili - ispit poslušnosti. To je lekcija koju Gospodinov narod sada, a na kraju i cijelo čovječanstvo, mora naučiti ako želi istinski doći do punog znanja o dobru i zlu.

## POUKE ZA CRKVV

Dok hodimo ovim uskim putem, moramo naučiti načela dobra i zla, a zatim se truditi oblikovati svoj karakter prema tim ispravno shvaćenim načelima. Ta načela su, kako Pavao kaže u Rimljanima 12: 9, “Zazirite oda zla, prijanjajte uz dobro!” Pogledajmo ponovno pet koraka postavljenih na početku i postavimo mjerilo s referencom na svaki od njih.

1) Spoznati vanjsku manifestaciju - radnju ili riječ - u pogledu njezine dobrote ili nedostatka iste.

Neprestano svakodnevno preispitujmo svoje postupke, riječi i djela kako bismo vidjeli jesu li uistinu dobri ili su možda okaljani čak i malom dozom zla. Ako jesu, uvijek se sjetimo moliti Gospodina, a i druge ako je potrebno, za oprostjenje za svaku izrečenu zlu riječ ili počinjeno djelo.—2. Korinćanima 13: 5; Luka 11: 4

2) Spoznati misli i motive koji potiču dobra i zla djela.

Ispitajmo svoja srca i motive kako bismo vidjeli jesu li utemeljeni na dobrim i čistim namjerama. Sveto pismo kaže: “A svrh svega, čuvaj svoje srce, jer iz njega izvire život.” (Mudre izreke 4: 23) “Pronikni me svega, Bože, srce mi upoznaj, iskušaj me i upoznaj misli moje.”—Psalmi 139: 23

3) Mjeriti kako radnje, tako i misli i motive koji ih potiču u usporedbi sa mjerilom Svetog pisma—božanskim mjerilom.

Nastavimo se ugledati na mjerilo sadržano u Svetom pismu kao na mjerilo naših djela, kao i naših motiva i misli. Nemojmo umanjivati mjerila dobra, niti kompromitirati ozbiljnost zla ljudskim razmišljanjem ili racionalizacijom. Koristite Božju Riječ kao taj moćni dvosjekli mač, koji “prodire dotle da dijeli dušu



i duh, zglobove i moždinu te prosuđuje nakane i misli srca.”—Hebrejima 4: 12

4) Na temelju usporedbe radnji, misli i motiva s Božjim mjerilom, biti u stanju brzo i dosljedno razlikovati i raspoznati između onoga što je uistinu dobro i onoga što je inače zlo. Drugim riječima, razvijte uvijekbanu svijest, ili savjest, o dobru i zlu.

Shvatimo da time uzimamo Božju Riječ kao meso, a ne kao mlijeko, kako je navedeno u Pavlovim riječima u Hebrejima 5: 14: “A za zrele je tvrda hrana, za one koji imaju iskustvom izvježbana čula za rasuđivanje dobra i zla.” U ovom stihu vidimo izravnu vezu između hrane Božje Riječi i rasuđivanja dobra i zla, te da se to može dogoditi samo ako “iskustvom” ili navikom korištenja nastavimo vježbati svoja duhovna osjetila. Samo tada će Božja Riječ biti ta hrana koja nam daje razlučivanje dobra i zla.

5) Primijenite takvo razlučivanje, razumijevanje i svijest, kroz iskustvo, na razvoj karaktera koji s vremenom sve više teži dobru, kako u pogledu motiva, misli i volje, tako i u pogledu postupaka, djela i riječi.

Nastavimo shvaćati da je sve ovo cjeloživotno djelo. Neće se obaviti u danu, mjesecu ili godini. Ne može se obaviti savršeno, niti ćemo uvijek biti zadovoljni svojim napretkom. Međutim, sjetimo se da imamo velikog Velikog svećenika i Zagovornika, Isusa, a također i Nebeskog Oca, koji nas obojica vole kao što roditelji vole svoje dijete. (Hebrejima 3: 1; 1.Ivanova 2: 2; Ivan 16: 27) Oni žele jednako, da, čak i više nego mi sami, da budemo uspješni u ovom nastojanju, stoga “Neka nam ne dozlogrdi činiti dobro: ako ne sustanemo, u svoje ćemo vrijeme žeti!” (Galaćanima 6: 9) Primijetite da Sveto pismo ne kaže da ćemo žeti ako smo savršeni ili da ćemo žeti ako činimo pravedno 75% vre-

mena ili da se klonimo zla 80% vremena. Ne, žet ćemo “ako ne sustanemo“, to jest ako nastavimo dalje.

## **CIJELO ČOVJEČANSTVO DA SPOZNA DOBRO I ZLO**

Ako smo vjerni sve do smrti, ako u potpunosti dođemo do spoznaje dobra i zla i razvijemo rezultirajuću karakternu sličnost našeg Gospodina, imat ćemo najblagoslovljeniju privilegiju koju možemo zamisliti, a to je da pomognemo ostatku čovječanstva u sljedećem dobu s preostalim dijelom njihovog iskustva učenja o dobru i zlu. (Otkrivenje 20: 4, 6) Imat ćemo priliku pomoći im da vide i iskuse kontrast između zla koje su nekoć poznavali i iskusili u ovom životu kao posljedicu čovjekovog pada i dobra kojim će biti obasuti kroz blagoslove i učenja Novog saveza u Kristovom kraljevstvu. (Jeremija 31: 31-34) Tada, nakon što su u potpunosti okusili sa stabla spoznaje dobra i zla, čovječanstvo će pojedinačno moći stajati pred svojim Stvoriteljem cjelovito, potpuno razvijeno kroz iskustvo, s očima istinski otvorenim za Božji karakter, a njihovo biće i karakter biti će potpuno usavršeni i dostojni vječnog života.

Drvo spoznaje dobra i zla tada će dovršiti svoje figurativno djelo i postojat će samo u sjećanju, a jedino preostalo drvo usred obnovljenog zemaljskog raja čovjeka bit će drugo simbolično drvo o kojem se govori u 1.Mojsijevoj 2: 9, “drvo života“. Otkrivenje 22: 14 govori o ovom slavnom vremenu i stanju na kraju kraljevstva: “Blago onima koji peru svoje haljine: imat će pravo na stablo života i na vrata će smjeti u grad!“ Molimo se da ovo vrijeme uskoro dođe, da svi uistinu imaju jasno znanje o dobru i zlu i da nauče svoje vječne lekcije. ■